

Zemkopības ministrija

Kopējās lauksaimniecības politikas nākotne:

**Tematiskā darba grupa:
Lauku telpa
2.sanāksme**

06.08.2019.

Zemkopības ministrija

Lauku telpa: *diskusijas 1.darba grupā*

- **Tālejoša politika:** par lauku telpu jārunā, analizējot problēmas un meklējot risinājumus kompleksi (**skolas+ceļi+apdzīvotība+uzņēmējdarbība+mājokļi, u.c.**). Kopēji plāni teritoriālajā vienībā un kompleksi atbalsta instrumenti, kas aptver visu problēmu/vajadzību/iespēju spektru; ①
- **Ceļu infrastruktūra,** lai sekmētu ražošanu; ② ①
- **Nodarbinātība:** ④ ③
  - Pakalpojumu nozares attīstība, jo tai ir elastīgākas iespējas veidoties neatkarīgi no atrašanās vietas;
  - Augstas pievienotās vērtības ražošana, kas rezultējas augstākos ieņēmumos;
  - Jāatrod alternatīvus nodarbinātības veidus papildus ienākumu radīšanai (darba vietas un pievienotā vērtība);
  - Subsidētās darba vietas reģionos (kopā ar VARAM (no ERAF));
  - LEADER – akcents uz projektiem, kas rada darba vietas;
  - Bioekonomika (un viedie ciemi) – iespēja efektīvākai vietējo resursu izmantošanai;
- **Pakalpojumu pieejamība un sasniedzamība** (bet nevar to nodrošināt katrā vietā) – mobilitātes iespējas;
- **Ienākumi** – mazās saimniecības jāvirza uz tirgu; cilvēki nav gatavi gaidīt, kad pieaugs algas, tāpēc (e)migrē; ③
- **Mājokļu pieejamība** – nelieli dzīvokļi, kas salīdzinoši lēti (ALTUM, EM granti); ⑤ ④
- Nodokļu atvieglojumi tiem, kas piesaista un notur darbiniekus; augstāks neapliekamais minimums; ②

Mājas darbs:

- Nodefinēt, kuras identificētās vajadzības ir prioritārākas?
- Izvērtēt un norādīt, kādu vēl institūciju iesaiste nepieciešama noteiktu jautājumu risināšanā (norādot arī attiecīgo jautājumu/institūciju)?

PROBLĒMAS vai VAJADZĪBAS:	RISINĀJUMI:
<ul style="list-style-type: none"> → Infrastruktūra (plati ceļi, dzīvojamais fonds, skolas/bērnudārzi, elektrība, internets, TV); → Nodarbinātības iespējas: veicināt nodarbību - dzīvo laukos - strādā attālināti, saimniecības darbības dažādošana, alternatīvas darba iespējas tuvējās pilsētās; → Nepietiekama finanšu resursu pieejamība; → Apdzīvotības veicināšana laukos: kvalitatīva dzīves vide un kultūras pakalpojumu pieejamība; → Vietu identitāte un publisko pakalpojumu pieejamība; → Zināšanu un aktuālas informācijas trūkums; → Izglītības un apmācības programmas saskaņā ar tirgus vajadzībām, pieredzes apmaiņa, izglītošanās, mācības; → Attīstīti noieta tirgi; → Kompleksi risinājumi; 	<ul style="list-style-type: none"> → Efektīvāka ceļu infrastruktūras veidošana, t.sk., kooperējoties ar pašvaldībām, attīstīt ceļu tīklus un to kvalitāti; → Jaunu darba vietu radīšana un esošo saglabāšana; → Veicināt uzņēmējdarbības radīšanu; → Darbietilpīgo nozaru atbalstīšana; → Konkurētspējīgs atalgojums (labi atalgots darbs); → Vairāku ekonomisku centru attīstība; → Atvieglot Altum nosacījumus pirmā mājokļa iegādei; → Izglītības sistēmas pielāgošana, zināšanas veiksmīgākai saimniekošanai, nelikvidēt profesionālas izglītības iestādes, skolas katrā reģionā; → Sekmēt finanšu resursu pieejamību, īpaši, uzsākot darbību (pieejami aizdevumi ar samazinātu % likmi); → Inovatīvs finanšu instruments ar iespēju daļēji atmaksāt aizdevumu pamatsummu; → Vietējo tirgu aktivizēšana; → Vietu potenciāla attīstība pakalpojumu pieejamībai; → Nodokļu atvieglojumi: laukos dzīvojošajiem, darbaspēkam (īpaši mazajiem), uzsākot saimniekošanu; → Bioekonomikas un viedu ciemu attīstība, VRG starpnacionāla un starpvalstu sadarbība;

Zemkopības ministrija

Latvijas stratēģiskie uzstādījumi 2021.-2027. periodam

1. **Palielināt pievienoto vērtību, sadarbojoties un ražojot konkurētspējīgu produktu vietējam un eksporta tirgiem;**

2. Kāpināt saimniecību ieņēmumus līdz vidējiem tautsaimniecībā, stiprinot konkurētspēju, veicinot kooperāciju, ieviešot inovācijas;

3. **Zināšanās balstītu uzņēmējspēju veicināšana, sekmējot inovāciju un zinātnes rezultātu ieviešanu praksē;**

4. **Plaukstoši lauku apvidi, veicinot ekonomisko aktivitāti, nodrošinot infrastruktūru un saglabājot apdzīvotību;**

5. Katra saimniecība, efektīvi izmantojot resursus, iegulda bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un klimata pārmaiņu mazināšanā;

6. **Droša un kvalitatīva vietējā pārtika, kas pieejama ikvienam patērētājam;**

Uz ko ejam

1. **PIEVIENTĀ VĒRTĪBA, IZLAIDE (uz HA, NODARBINĀTO), KAPITĀLA ATDEVE, IZEJVIELU EKSPORTS;**

2. **IEŅĒMUMI UZ MĀJSAIMNIECĪBU (NODARBINĀTO), REALIZĒTĀ PRODUKCIJA CAUR KOOPERĀCIJU;**

3. **APMĀCĪTO ĪPATSVARŠ;**

4. **NODARBINĀTĪBA, UZŅĒMUMU SKAITS, MIGRĀCIJA, DEPOPULĀCIJA;**

5. **BIO PLATĪBAS, EMISIJAS UZ LIZ, MEŽI(?), PUTNU INDEKSS, ILGGADĪGIE ZĀLĀJI (ha);**

6. **BIOLOĢISKI SARAŽOTĀS PĀRTIKAS VĒRTĪBA, PESTICĪDI, ANTIBIOTIKAS, ZAĻAIS IEPIRKUMS, RAŽOTĀJU LĪDZDALĪBA PĀRTIKAS ĶĒDĒS,**

Zemkopības ministrija

Iespējamās intervences (no KLP SP) – *kuras izvēlēsimies mērķu sasniegšanai?*

• Investīcijas

- atbalsts ieguldījumiem pašvaldību ceļu infrastruktūrā;
- atbalsts nelauksaimnieciskai uzņēmējdarbībai (nodrošinot demarkāciju ar ERAF).

• LEADER pieejas īstenošana

- atbalsts ieguldījumiem nelauksaimnieciskā uzņēmējdarbībā;
- atbalsts mājrāžotājiem;
- atbalsts vietas potenciāla attīstībai;
- starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība;
- sadarbībā ar pašvaldībām risināt infrastruktūras sakārtošanu zaļajam publiskajam iepirkumam.

• Zināšanu pārnese (mācības, demonstrējumi, prakšu vietas, konsultācijas)

Zemkopības ministrija

Rādītāji (KLP SP regulas priekšlikums):

- Darba vietu skaits atbalstītajos projektos;
- Atbalstīto bioekonomikas uzņēmumu skaits;
- Lauku iedzīvotāju daļa, kuru aptver atbalstītās viedo ciemu stratēģijas;
- Lauku iedzīvotāju daļa, kura saņem labumu no uzlabotās pieejas pakalpojumiem un infrastruktūrai;
- Lauku iedzīvotāju daļa, kura aptverta ar sociālās iekļaušanas projektiem.

Lauku teritorija un tās definīcija

2014.-2020.

Par lauku teritoriju tiek uzskatīta visa Latvijas teritorija, izņemot republikas pilsētas un novadu teritoriālās vienības – **pilsētas** ar iedzīvotāju skaitu **virš 5000**.

LEADER teritorija aptver visu Latvijas lauku teritoriju un **pilsētas** ar iedzīvotāju skaitu **no 5 000 līdz 15 000**.

(*virš 15 000 iedz.- Cēsis, Tukums, Ogre, Salaspils un 9 republikas nozīmes pilsētas*)

2021.-2027.

LEADER teritorija ir visa Latvijas teritorija, izņemot republikas pilsētas un novadu administratīvo centru (pēc ART) teritoriālās vienības – **pilsētas** ar iedzīvotāju skaitu **virš 20 000**.

Kritēriji LEADER finansējuma sadalei - priekšlikumi

LAP 2014-2020

- 50% - **iedzīvotāju skaits** vietējās rīcības grupas darbības teritorijā
- 50% - vietējās rīcības grupas darbības teritorijas **platība** (km²)

KLP SP 2021-2027

- iedzīvotāju skaits vietējās rīcības grupas darbības teritorijā
- vietējās rīcības grupas darbības teritorijas platība (km²)
- samazina piešķirto finansējumu, ja ir pašvaldības, kurās vismaz 50% no pašvaldības iedzīvotājiem nodarbināti Rīgas pilsētā

Pašvaldība (pēc ATR)	Strādā Rīgā pēc (pēc VSAA datiem)
Ādažu novads	63%
Salaspils novads	60%
Ķekavas novads	56%
Mārupes novads	56%
Olaines novads	51%

Priekšlikumi diskusijām

LAP 2014-2020

- Pašvaldībām atbalsts ceļu infrastruktūrai
- Atbalsts nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības attīstībai
- LEADER
  - ieguldījumiem uzņēmējdarbībā jānovirza [50%] no vietējās rīcības grupas finansējuma
  - uzņēmumu lielums ar apgrozījumu līdz 70 000 EUR
  - Multifondu pieeja – ELFLA, EJZF

KLP SP 2021-2027

I.Variants

- Pašvaldībām atbalsts ceļu infrastruktūrai
- Atbalsts nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības attīstībai
  - Pasākumu atbalsttiesīgā teritorija - par lauku teritoriju tiek uzskatīta visa Latvijas teritorija, izņemot republikas pilsētas un novadu administratīvos centrus. (pēc ATR).
- LEADER
  - LEADER teritorija ir visa Latvijas teritorija, izņemot republikas pilsētas un novadu administratīvo centru (pēc ATR) teritoriālās vienības – pilsētas ar iedzīvotāju skaitu virs 20 000.

Priekšlikumi diskusijām

LAP 2014-2020

- Pašvaldībām atbalsts ceļu infrastruktūrai
- Atbalsts nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības attīstībai
- **LEADER**
  - ieguldījumiem uzņēmējdarbībā jānovirza [50%] no vietējās rīcības grupas finansējuma
  - uzņēmumu lielums ar apgrozījumu līdz 70 000 EUR
  - Multifondu pieeja – ELFLA, EJZF

KLP SP 2021-2027

II.variants

- **LEADER**
  - LEADER pieejas izmantošana arī atbalstam pašvaldību infrastruktūrai un nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības attīstībai, palielinot LEADER finansējumu (šobrīd 5% no ELFLA);
  - Ieguldījumiem uzņēmējdarbībā jānovirza [70%] no vietējās rīcības grupas finansējuma
  - Pašvaldībās, kurās vismaz 50% no pašvaldības iedzīvotājiem nodarbināti Rīgas pilsētā, **atbalsta tikai sadarbības aktivitātes (mārketingu, tirgus vietas...)**;
  - Multifondu pieejas ieviešana (ELFLA, EJZF, ERAF un ESF+?);
  - LEADER atbalsta kombinēšana ar finanšu instrumentiem;
  - **LEADER teritorija ir visa Latvijas teritorija, izņemot republikas pilsētas un novadu administratīvo centru (pēc ATR) teritoriālās vienības – pilsētas ar iedzīvotāju skaitu virs 20 000.**

Eiropas Komisijas paziņojums “Pārtikas un lauksaimniecības nākotne” paredz ...

KLP ar savu lauku attīstības politiku **ir galvenā Savienības lauku lietu kārtotāja**

KLP ir vērsta uz **lauku apvidu pārticības vairošanu**, un tai **jāuzlabo savstarpējā papildināmība ar citām ES rīcībpolitikām** (piem. Kohēzijas politika)

Atbildīgo organizāciju sinerģija risinot Lauku telpas izvirzītas problēmas

Uzdevumi	Atbildīgas organizācijas
Pašvaldību ceļu un ielu satiksmei paredzētās infrastruktūras attīstīšana , izmaksu efektīva vietējā un reģionālā sabiedriskā transporta pakalpojumu piedāvājuma izveide	VARAM, ZM, SM, plānošanas reģioni, pašvaldības
Atbalsta sniegšana inovatīviem mobilitātes risinājumiem , kas piemēroti apdzīvojuma īpatnībām, tai skaitā mikromobilitātes infrastruktūras pilnveidošana	VARAM, SM, pašvaldības
Jaunu risinājumu ieviešana pakalpojumu sniegšanai (t.sk. viedi ciemi un bioekonomika) un kopienas aktivitāšu atbalsts vietējo teritoriju pakalpojumu attīstībā, veicinot viedo pašvaldību attīstību	VARAM, ZM, KM, LM, plānošanas reģioni, pašvaldības
Cilvēkkapitāla piesaiste un attīstība reģionos, t.sk. pārkvalifikācija	ZM, VARAM, IZM, LM
Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai reģionos	ZM, LM, VARAM
Pieejami mājokļi reģionos	EM, VARAM
Atbalsts subsidētam darba vietām - ienākuma līmeņa atšķirības mazināšana lauku teritorijās	ZM, VARAM caur LEADER pieeju